

EINDVERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet houdende regeling omtrent de vestiging en uitbreiding van ondernemingen van nijverheid (Bedrijfsvergunningenwet).

Nadat het Voorlopig Verslag der Commissie aan de Regering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD

Het verheugde de ondergetekenden, te vernemen, dat ook in deze Kamer de indiening van het onderhavige wetsontwerp ter vervanging van de bestaande wetgeving op dit punt van vele zijden instemming ondervond.

De bezwaren van vele leden tegen het niet opnemen van de z.g. vierde sluitingsgrond komen daarop neer, dat de noodzaak van toepassing van een fysieke controle op de investeringen zich zo snel kan voordoen, dat het wenselijk is, de Overheid nu reeds de bevoegdheid tot het instellen van zulk een controle te geven. Men zou in deze gedachtengang met het treffen van wettelijke voorzieningen ter zake niet mogen wachten tot zich inderdaad een ernstige verstoring van onze economie voordoet. De ondergetekenden betwijfelen de juistheid van deze stelling. De ervaringen, tijdens de Korea-crisis opgedaan, geven — in tegenstelling tot wat de betrokken leden opmerken — geen steun aan de mening, dat de Overheid vrij onverwacht voor de noodzaak van toepassing van een fysieke controle kan worden gesteld. De ondergetekenden hebben, wat dit betreft, weinig toe te voegen aan de beschouwing, die enige andere leden in het Verslag hebben gegeven over de gang van zaken hier te lande na het uitbreken van het Korea-conflict.

Er zijn uiteraard nog andere omstandigheden dan acute betalingsbalansmoeilijkheden, waarin men zich de toepassing van een fysieke controle kan denken, bij voorbeeld de gevolgen van een oorlog. Voor dergelijke omstandigheden is evenwel, zoals de eerste ondergetekende bij de mondelinge behandeling van het onderhavige wetsontwerp in de Tweede Kamer al opmerkte, een geheel complex van wettelijke maatregelen op economisch gebied vereist. Het ware niet juist, één maatregel uit dit complex en niet eens de meest urgente (nl. de fysieke controle) in het onderhavige, voor normale omstandigheden bedoelde ontwerp neer te leggen.

De leden, op wier kritiek hierboven werd ingegaan, zien voorts als een lacune in het wetsvoorstel, dat geen regionale toepassing mogelijk is, en met name, dat niet in een vijfde sluitingsgrond is voorzien. Voor de goede orde merken de ondergetekenden op, dat de tekst van het wetsontwerp, strikt genomen, niet verbiedt, in een bepaald geval de sluiting van een bedrijfstak op een der in artikel 3 genoemde gronden slechts voor een deel van het land te doen gelden. Voor zover dit thans kan worden beoordeeld, lijkt het evenwel niet waarschijnlijk, dat een dergelijke regionale toepassing in de praktijk doelmatig zou zijn.

Wat de wenselijkheid betreft van regionale toepassing van de ontworpen regeling in verband met het bestaan van plaatselijke tekorten aan arbeidskrachten (de z.g. vijfde sluitingsgrond), kunnen de ondergetekenden zich eveneens geheel aansluiten bij hetgeen enige andere leden op blz. 2 van het Verslag daartegen aanvoeren. Zoals deze leden terecht opmerken, werkt weigering van een vestigingsvergunning in de bedoelde gevallen alleen negatief. Men kan een onderneming beletten, zich in een bepaalde plaats met een krappe arbeidsmarkt te vestigen, doch dit betekent niet, dat deze onderneming zich dan daar zal vestigen, waar de Regering haar wel graag ziet. De kans is groot, dat het betrokken industriële initiatief dan in het geheel niet tot uitvoering komt. Immers, wanneer een ondernemer, ondanks de krappe arbeidsmarkt in gemeente A, deze gemeente bewust verkiest boven gemeente B, waar hij geen moeilijkheden bij de verkrijging van personeel te duchten heeft, mag men aannemen, dat de voordelen, die A overigens als vestigingsplaats voor het betrokken bedrijf heeft, zo groot zijn, dat door het niet gebruik mogen maken van die voordelen de vooruitzichten voor het project belangrijk ongunstiger zullen worden. De ondergetekenden zijn dan ook nog steeds van mening, dat terecht van het opnemen van deze sluitingsgrond in de ontworpen wet is afgezien.

Een derde bezwaar, door eerstbedoelde leden naar voren gebracht, betreft de beperking van de werkingssfeer van de voorgestelde regeling tot de industrie. Zij zouden in beginsel alle takken van bedrijf onder de werking van de ontworpen wet willen doen vallen. De ondergetekenden wijzen naar aanleiding hiervan er nog eens op, dat, voor wat betreft de tweede en de derde in het wetsontwerp opgenomen sluitingsgrond (industrialisatiebelang en internationale verplichtingen in verband met coördinatie van investeringen), toch wel zonder meer als vaststaand mag worden aangenomen, dat er geen behoefte bestaat aan hantering van deze gronden buiten de industrie (de enig denkbare uitzondering betreft de verkeerssector, waarvoor evenwel het ook door de betrokken leden aanvaarde argument van de eigengeaardheid geldt). Zodoende gaat het er praktisch alleen om, of er buiten de industrie takken van bedrijf bestaan, die enerzijds niet een zodanige eigengeaardheid bezitten, dat zij ongeschikt zijn om onder een algemene regeling als de onderhavige te worden gebracht, en waar anderzijds een zodanig gevaar voor kapitaalverlies door een te groot aantal vestigingen denkbaar is, dat toepassing van de eerste sluitingsgrond doelmatig zou kunnen zijn. De ondergetekenden zijn na nauwgezette overweging tot de slotsom gekomen, dat dergelijke niet industriële bedrijfstakken niet te vinden zijn. Waar van overmatige vestigingsdrang al kapitaalverliezen te duchten zijn, blijven deze doorgaans van relatief bescheiden omvang. Het nadeel, aan de volkshuishouding door die kapitaalverliezen toegebracht, is niet groot genoeg om op te wegen tegen de grote bezwaren, die een toepassing van de onderhavige wet ten aanzien van deze sectoren met zich zou brengen. Dit geldt voor de groot- en de kleinhandel; het geldt waarschijnlijk nog meer voor de andere sectoren, die de betrokken leden mede onder de wettelijke regeling gebracht zouden willen zien.

De ondergetekenden zijn erkentelijk voor hetgeen door enige andere leden is aangevoerd ten gunste van het wetsontwerp en ter ondersteuning van het door de ondergetekenden ten aanzien van de hiervoor besproken principiële vraagstukken ingenomen standpunt. Op de desbetreffende uiteenzettingen is grotendeels reeds in het voorgaande ingegaan.

Naar aanleiding van hetgeen deze leden omtrent het Benelux-aspect van de voorgestelde wettelijke regeling naar voren brengen, mogen de ondergetekenden opmerken, dat het ook naar hun mening geheel onjuist zou zijn, indien een der landen zich beperkingen van de vestigingsvrijheid in zijn gebied in het belang der gemeenschap zou moeten getroosten, wanneer bij de partnerlanden niet de bereidheid of de mogelijkheid zou blijken te bestaan zelf deze of analoge beperkingen in het gezamenlijk belang in te voeren. De ondergetekenden zijn er evenwel van overtuigd, dat dit inzicht ook bij de Regeringen der partnerlanden aanwezig is.

De kritiek van enkele leden, die menen, dat de voorgestelde wettelijke regeling een middel zal zijn voor de grote concerns om concurrentie uit te schakelen en hun winsten te beschermen, wordt al door de inhoud van de wet gelogenstraft. Blijkens deze zullen ò de sluiting van een bedrijfstak ò de verlening van vergunningen op een zodanige wijze en met inschakeling van zodanige adviesinstanties geschieden, dat het duidelijk is, dat van een mogelijkheid voor grote concerns om „met deze wettelijke regeling in de hand” zich zelf te bevoordelen geen sprake kan zijn.

Dezelfde leden hebben tenslotte gesteld, dat het op grond van de voorgestelde regeling mogelijk zal zijn buitenlandse industrieën voorrang te geven boven Nederlandse. Deze mogelijkheid kan men evenwel slechts aanwezig achten, indien men zou willen aannemen, dat de Regering de onderhavige regeling bewust zou gaan misbruiken ten nadele van de eigen industrie, voor welker belangen zij in de eerste plaats heeft te zorgen, terwijl men dan nog verder zou moeten aannemen, dat de parlementaire controle ten aanzien van een dergelijk misbruik van bevoegdheid niet zou functionneren. Het komt de ondergetekenden weinig vruchtbaar voor, over dergelijke hypothesen nader met de betrokken leden in discussie te treden. Slechts zij de vraag gesteld, of de betrokken leden — ten einde dergelijke „gevaren” te vermijden — inderdaad de enig denkbare andere oplossing zouden willen aanvaarden, nl. volkomen onbelemmerde vestigingsvrijheid voor de industrie.

De Minister van Economische Zaken,
J. ZIJLSTRA.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
G. M. J. VELDKAMP.

*De Minister van Landbouw, Visserij
en Voedselvoorziening,*
MANSHOLT.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeling van dit antwoord aan de Kamer haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld de 28ste Juni 1954.

CAMMELBEECK
MOLENAAR
OOSTERHUIS
VAN VELTHOVEN.